

об'єктивного процесу трансформації механізму ціннісно-нормативних складових регулювання суспільних відносин.

Список використаних джерел

1. Костицький М. В. Методологія пізнання української історико-правової дійсності / М. В. Костицький / М. В. Костицький // Проблема формування суверенної правової української держави. – Львів : Світ, 1993. – С. 3-7.
2. Holmes O.W., Jr. The Common Law/ Oliver Wendell Holmes, Jr [Electronic resource]. – Toronto: University of Toronto Law School Typographical Society, 2011. 382 p.
3. Ковальченко И. Д. Теоретико-методологические проблемы исторических исследований : заметки и размышления о новых подходах / И. Д. Ковальченко // Новая и новейшая история. – 1995. – № 1. – С. 3-5.
4. Берман Г. Дж Западная традиция права эпоха формирования / Г. Дж Берман; [пер. с англ. – 2-е изд.]. – М.: Норма, 1998. – 624 с.
5. Костицький М.В. Ключові підходи до методології пізнання української історико-правової дійсності//Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2015. - № 12. – С. 12-17.

Матвійчук Вячеслав Олександрович,
аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДІЗНАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПО КРИМІНАЛЬНИМ ПРОСТУПКАМ

З метою удосконалення шляхів розвитку дізнання у кримінальних провадженнях по кримінальним проступкам варто наголосити, що зміст діяльності з отримання (збирання) і перевірки доказів не вичерпується лише сприйняттям доказів і відображенням їх у свідомості такого суб'єкта сторони обвинувачення, необхідно, щоб останні були зафіксовані належним чином. Саме тому кримінальним процесуальним законодавством детально регламентовано процесуальний порядок фіксації перебігу та результатів процесуальних дій.

За таким напрямом видається необхідним дослідити окремі проблемні питання, зокрема застосування технічних засобів фіксації під час проведення процесуальних дій, а також ведення електронного кримінального провадження по кримінальним проступкам.

Що стосується процесуального порядку проведення слідчих (розшукових) дій (СРД) із застосуванням технічних засобів її фіксації, то у випадку прийняття дізнавачем рішення про необхідність фіксування СРД за допомогою технічних засобів про це, перед початком її проведення, повідомляються особи, які беруть у ній участь. (ч. 2 ст. 107 КПК України) [1].

У той же час, як додаткова гарантія недопущення порушення процесуального порядку провадження такої СРД як огляд місця події, обшук у кримінальному правопорушенні, пов'язаному з незаконним обігом наркотичних засобів, обов'язковим є застосування відеофіксації вказаних СРД. Таке положення закріплено в Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні (п. 11.3 Інструкції) [2].

Згідно з чинним КПК України, для більш кваліфікованого виявлення, вилучення та фіксації слідової інформації, фіксування СРД дізнавачем для її провадження може бути залучено спеціаліста. Так, наприклад, під час проведення огляду місця події слідчо-оперативною групою територіального органу Національної поліції України у порядку реагування на заяви і повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення, для проведення фотозйомки, звуко- відеозапису до складу слідчо-оперативної групи обов'язково залучається мобільна криміналістична лабораторія (п. 3.8 розділу 15), яка несе відповідальність за якісну фіксацію слідової інформації, отриманої під час огляду місця події.

Одним із напрямів удосконалення розвитку дізнання у кримінальних провадженнях по кримінальних проступках є запровадження режиму відеоконференції, який характеризується власними сутнісними ознаками та специфікою, що відрізняють його від інших інститутів кримінального процесу, на що неодноразово зверталось вченими [3;4;5], проте його застосування має вагомe значення для забезпечення своєчасності та ефективності застосування засобів кримінального процесуального доказування у досудовому розслідуванні.

Правова регламентація проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час досудового розслідування визначена ст. 225–227, 228, 229, 232 КПК України. Рішення про проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час здійснення досудового розслідування приймається дізнавачем, а в разі здійснення у режимі відеоконференції допиту згідно із ст. 225 КПК України –

слідчим суддею з власної ініціативи або за клопотанням сторони кримінального провадження чи інших учасників кримінального провадження (ч. 4 ст. 232 КПК України). Рішення про проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового розгляду приймає суд за власною ініціативою або за клопотанням сторони чи інших учасників кримінального провадження (ч. 2 ст. 336 КПК України).

Не визначеним у КПК України залишається питання щодо форми та змісту згоди підозрюваного чи обвинуваченого щодо участі у проведенні процесуальних дій в режимі відеоконференції, а також засобів перевірки їх власного волевиявлення при наданні заперечення щодо розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у режимі відеоконференції, якщо підозрюваний чи обвинувачений перебуває за межами суду. На практиці може скластися ситуація, коли дізнавачі, прокурори своїми діями будуть незаконно впливати на волевиявлення підозрюваного чи обвинуваченого для отримання від них відповідного заперечення з метою перенесення розгляду поданого клопотання та затягування строків здійснення досудового розслідування чи судового провадження.

Таким чином, варто наголосити, на недосконалість правового регулювання провадження окремих СРД у досудовому розслідуванні кримінальних проступків, що сприяє появі проблем у правозастосовній діяльності, наявність яких негативно позначається на всебічності, повноті та неупередженості розслідування кримінальних проступків.

Одним із прогресивних кроків модернізації кримінального судочинства має стати перехід на нову форму кримінального провадження, зокрема щодо кримінальних проступків та відмова від паперових процесуальних документів, яке успішно функціонує у ряді країн: Бельгія, Грузія, Казахстан, Канада, Німеччина, США, Саудівська Аравія та ін. У зв'язку з цим, пропонується використовувати електронну форму кримінального провадження по кримінальним проступкам, яка повинна значною мірою спростити процедури збирання доказів і складання процесуальних документів. За твердженням А. В. Столітнього, електронна кримінальна процесуальна діяльність – це регламентована кримінальними процесуальними нормами система послідовно реалізованих суб'єктами кримінального провадження процесуальних процедур спеціально-дозвільного методу правового регулювання, яка здійснюється винятково за наявності спеціального юридичного факту – вчинення кримінального правопорушення, що фіксується в електронній процесуальній системі;

спрямована на виникнення нових, зміну або припинення кримінальних процесуальних відносин та забезпечує виконання завдань кримінального провадження [6, с. 86].

У рамках спрощеного кримінального провадження, варто наголосити, що використання електронних процедур на етапі здійснення досудового розслідування кримінальних проступків значно покращила б виконання завдань кримінального провадження передбачених ст. 2 КПК України, зокрема в частині швидкого розслідування та судового розгляду. Електронне кримінальне провадження щодо кримінальних проступків характеризується теоретичною широтою, зокрема – від виклику особи телефонним зв'язком чи електронною поштою, допиту в режимі відеоконференції – до електронної фіксації процесуальних дій з подальшим внесенням до ЄРДР. Вже сьогодні спостерігаються ознаки послідовного створення інноваційно насиченого електронного кримінального провадження, що забезпечить унікальні можливості електронної фіксації доказів, їх надійного зберігання та швидкого й безпечного використання

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 12 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>
2. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 7 лип. 2017 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>
3. Кучинська О. П., Черниченко І. В. Окремі праксеологічні аспекти застосування режиму відеоконференції у кримінальному провадженні в Україні. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2014. № 5. С. 41-49.
4. Черниченко І. В. Застосування відеоконференції у кримінальному провадженні України: теорія і практика : монографія. За заг. ред. О. П. Кучинської. К. : Алерта, 2015. 272 с.;
5. Шульга Н. В. Окремі питання проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження. *Право та державне управління*. 2018. № 1 (30). С. 221-226;
6. Столітній А. В. Електронне кримінальне провадження: передумови виникнення сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. К.: Видавничий дім «АртЕк», 2016. 724 с.